

Prof. dr. sc. Hrvoje Kačer,
predsjednik Hrvatskog društva za športsko pravo

QUO VADIS HRVATSKO ŠPORTSKO PRAVO (POSEBNO NA PRIMJERU NACIONALNOG ŠPORTSKOG SAVEZA U STEČAJU¹ I PRETVORBE ŠPORTSKIH OBJEKATA)

UDK: 796:34 (497.5)

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10.09.2011.

Športsko pravo je dosta mlada pravna grana, što po naravi stvari znači i opasnost od određenih nedostataka kojih nema u tradicionalnim pravnim granama kao što je npr. građansko ili kazneno pravo. Obzirom na pravno načelo koje kao trajno vrijedi u pravu općenito *lex specialis derogat legi generali* relativno je lako kada ta posebna (športska u ovom slučaju) pravna norma postoji. Međutim, kada se u jednom tako naglašeno posebnom području (prepunom specifičnosti) kao što je šport dogodi da posebne pravne norme nema i kada je nužno primijeniti onu pravnu normu kod čijeg donositelja zasigurno u razmišljanju nije bilo športa, nastaje problem, ponekad čak i prava pravna katastrofa. Drukčije sigurno nije moguće ocijeniti situaciju postojanja normative koja sprječava osnivanje drugog nacionalnog saveza dok postoji onaj nad kojim je otvoren stečaj, a još više kada dođe do otkupa tražbina prema stečajnom dužniku i na taj način preuzimanja stečajnog dužnika sa svim pravima (uključujući i onaj članstva u Hrvatskom olimpijskom odboru) kao da se radi o stečaju neke tvornice npr. Jedini izlaz je u donošenju posebne, izvorno športske specijalističke pravne norme, ako je ikako moguće čak i uz tzv. povratni ili retroaktivni učinak te norme. Neposredan povod ovom tekstu su događanja u hrvatskom športu na način da su dva hrvatska nacionalna športska saveza (odbojka i golf) doživjela stečajni postupak i primjenu onih pravnih normi (jer drugih nema) koja vrijede npr. za stečaj trgovačkih društava. Nažalost, reakcija hrvatskog zakonodavca na način koji je bio za očekivati (ali i zahtijevati) je izostala i otvorila (još jednom) ustavnopravno pitanje da li i što učiniti (unutar sustava trodiobe vlasti) i kako sankcionirati (osim rezultatom na izborima) nedopustivu pasivnost zakonodavca koja se na primjeru športskog prava dogodila već više puta, a kao stalno obilježje u pravu općenito je postojeća i dogodila se i događa previše puta, gotovo da postaje *modus operandi*, i to *modus operandi* istog zakonodavca koji brojem donesenih propisa svake godine dospijeva u sam svjetski vrh zakonodavaca mjenjenih po tom kriteriju (što nažalost po naravi stvari znali i njihov loš kvalitet i, posljedično, ne samo veliki broj novela nego i veliki broj intervenmcija Ustavnog suda Republike Hrvatske).

Ključne riječi: *lex specialis, lex generalis, zakonodavac, šport, stečaj*

I. UVOD

Već smo mnogo puta ukazivali na to da je sportsko pravo jedna mlada pravna grana, pravna grana koja je stekla pravo građanstva, ali je još uvijek opterećena

---

¹ Jednog ili više njih.

podnormiranjem, dakle jako mnogo toga nije propisano posebnim, specijalnim normama sportskog prava nego se i može i mora primijeniti (kao suspsidijarne) norme općeg (najčešće građanskog) prava.

Ne samo na našu, nego i opću žalost, činjenica je da se u hrvatskom pravu kao *modus operandi* vrlo često, čak i prečesto, primjenjuje načelo „guranja problema pod tepih“, pa nije nikakvo čudo da se to isto događa i u sportskom pravu. To znači da će se najčešće problem, ako ne tek uočiti, tada barem početi rješavati tek kada „voda dođe do grla“, drugim riječima najčešće tek kada dođe do nekog (najčešće velikog, na one male se očito malo tko osvrće²) skandala, a ponekad čak ni skandal nije dostatan razlog da se nešto promijeni. Jedino je tako moguće objasniti da se sa mnogo hvaljenim Zakonom o športu³ događa (pored ostaloga) i da, iako je struka već davno na to upozorila⁴, veliki dio podzakonskih akata još nije donesen iako su rokovi već davno prošli⁵, da se Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima⁶ već više puta mijenja kao jasan dokaz da se nije donio dostatan dobar zakon⁷, da se „zatvara oči“ pred činjenicom da se približava zakonski rok od 8 godina od donošenja ZOŠ i da je već sada jasno da će, kada istekne taj rok, ako se ZOŠ u tom dijelu ne promijeni, doći do gotovo nevjerojatne pojave za hrvatsku stvarnost – otvorit će se tisuće i tisuće slobodnih radnih mjesta u hrvatskom športu za trenere raznih razina⁸, a ta mjesta neće imati tko popuniti – kako ćemo vjerojatno⁹ tada biti u EU, ispada da je naš zakonodavac anticipirano mislio i skrbio o zapošljavanju takvog kadra iz Rumunjske, Bugarske, Mađarske i sličnih država, što istodobno znači i gubitak tih istih radnih mjesta za domaće državljanke.

Iako tema ima mnogo, neposredni povodi ovom tekstu su dva događanja:

a) prvo je obilježeno **propuštanjem zakonodavca da nešto napravi** – to je slučaj sa (za sada) dva nacionalna športska saveza u stečaju – jedan je Hrvatski

---

² Pitanje kriterija što je to mali, a što veliki skandal također može biti upitno, iako je najsigurniji kriterij svrstavanja onaj medijskog prostora koji je skandal zauzeo (za što, nažalost, nema baš nikakvih konkretnih i objektiviziranih kriterija).

³ Zakon o športu (NN 71/06., 150/08., 124/10 – nastavno: ZOŠ).

⁴ Vidjeti posebno više u: Hrvoje Kačer, Uvod i osobe u športu, u: Ivica Crnić, Jadranko Crnić, Marijan Ćurković, Igor Gliha, Blanka Ivančić-Kačer, Marko Ivkošić, Hrvoje Kačer, Boris Labar, Zlatko Mateša, Nikola Mijatović, Ljerka Mintas-Hodak, Hrvoje Momčinović, Ante Perkušić, Siniša Petrović, Damir Primorac, (Uvod u) Športsko pravo, Inženjerski biro, Zagreb, siječanj 2009., str. str. 8.-10..

⁵ Još je gore da se nitko zbog toga očito posebno ne uzbuđuje, od dužnosnika do športaša, kao da svi to smatraju normalnim i kao da je dostatno objašnjenje da se u međuvremenu (bez vremenskog ograničenja) nastavljaju primjenjivati dotadašnji podzakonski akti, pod uvjetima iz ZOŠ-a.

⁶ Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN 117/03., 71/06., 43/09., 34/11 – nastavno: ZOSN).

⁷ Ali nitko nikad nije jasno priznao grješku, posebno ne na način da se odredi stručnjak i/ili političar koji je u toj grješci imao glavnu ulogu (nitko ne bi trebao „tražiti Pedra“, ali je očito da ovaj *modus operandi* nije dobar doprinos odgovornom radu).

⁸ Druga strana „iste medalje“ je da će tisuće pri tome ostati bez ili radnog odnosa ili honorara ili čak i samo mjesta gdje bez naknade, često čak i bez plaćenih troškova prijevoza godinama pokazuju i dokazuju svoju ljubav prema športu.

⁹ Obzirom na zaključene pregovore gotovo sigurno će datum biti 01.srpnja 2013. god.

odbojkaški savez (nastavno: HOS), a drugi je Hrvatski golf savez (nastavno: HGS), treći i daljnji se još „čekaju“. Radi se o dva po mnogome različita slučaja (od raširenosti i popularnosti športa u Republici Hrvatskoj, preko sustava natjecanja i broja klubova i igrača, tradicije, visine i strukture dugova stečajnog dužnika, ali i mnogo toga drugog), ali uz dva bitna zajednička obilježja – oba saveza koriste privilegij zakonske odredbe **prema kojoj je moguć samo jedan nacionalni savez i samo taj savez predstavlja šport za koji je osnovan u međunarodnom športskom savezu**¹⁰ i oba su „zauzela“ mjesta u Hrvatskom olimpijskom odboru¹¹ kao krovnoj športskoj udruzi,

b) drugo je očita nepreciznost zakonodavca **na planu pretvorbe športskih objekata koji je u donošenju propisa propustio uočiti stečena prava** po ranijim propisima i nove je donio kao da onih ranije nije ni bilo.

Potpuno je sigurno da ovi povodi zaslužuju jasan komentar struke, komentar koji će poslužiti, ne samo u konkretnom slučaju, nego i pružiti moguće smjernice *pro futuro*, i to ne ograničavajući se na pojedini sport ili slučaj, nego imajući u vidu ukupni hrvatski sport – tko može jamčiti da se, ako ne bude reakcije već sutra neće dogoditi nešto još mnogo gore u bilo kojem drugom sportu, ili i više njih. Pri tome ne treba imati iluzije kako je u europskom i svjetskom športu bitno bolje, i tamo ima pravnih problema u jako velikim količinama (treba se samo sjetiti slučaja Bosman, Webster, zatim Katrin Semeniye, prtiske uključujući suspenziju koju je FIFA odredila Nogometnom savezu BiH jer nisu promijenili vlastiti statut u dijelu sastava predsjedništva toga saveza, da i ne spominjemo ogroman broj skandala sa dopingom koji se sve više pretvara u područje u kojemu se odgovara bez ikakve krivnje, čak i kada je jasno da se radi o podmetanju jer je *modus operandi* takav da se jako brzo određuje suspenzija i dok se utvrdi istina ključna natjecanja su već propuštena).

U samom tekstu smo posebno izdvojili i dio o tumačenju u pravu kao nešto što se često ili gotovo u pravilu potpuno zanemaruje ili kao da se podrazumijeva, a radi se o izuzetno složenom i bitnom postupku koji praktično uvijek ili barem vrlo često ima presudnu ulogu u primjeni pravne norme.

II. KRATAK POVIJESNI PREGLED

AD I a)

Stečaj je oduvijek bio pravni institut koji je mogao biti primijenjen (pored drugih pravnih subjekata) i na sportske klubove i saveze, ali je to ne samo u bivšoj državi, nego i u Republici Hrvatskoj nakon osamostaljenja u pravilu bila samo teorijska mogućnost. U novije vrijeme to više nije tako, pa se (još uvijek ipak samo kao usamljeni primjeri) pojavljuju ne samo sportski klubovi u stečaju (npr. NK Split je čak uspješno i izašao iz stečaja, u sezoni 2010./2011. je ne samo nastupao

---

¹⁰ Vidjeti čl. 46. st. 2. i čl. 47. st. 5. ZOŠ.

¹¹ Hrvatski olimpijski odbor (nastavno: HOO).

u I HNL, nego je u istoj osvojio treće mjesto¹² i do posljednjeg kola ozbiljno ugrožavao na drugom mjestu HNK HAJDUK š.d.d., NK Primorac iz Stobreča koji je ove godine postao neka vrsta druge momčadi HNK HAJDUK š.d.d., zatim Rukometni klub METKOVIĆ¹³), nego čak i nacionalni sportski savezi u stečaju (HOS, HGS).

HOS je (putem Stegovnog suda, odnosno Stegovnog suca, pod punim nadzorom stečajne upraviteljice koja je u pouci o pravnom lijeku označena kao žalbeno tijelo) sa nadnevkom 02. srpnja 2010. god. donio odluku o drastičnom kažnjavanju 21 igrača (sa 9 mjeseci zabrane igranja) koji se nisu odazvali pozivu izbornika¹⁴, mediji su bili prepuni informacija i svrstavanja uz jednu od strana u sukobu (gotovo bez razlike u korist igrača), nezadovoljni klubovi su osnovali Hrvatsku odbojkašku udrugu (za čijeg je člnika izabran Zdeslav Barač koji je bio i jedan od člnika Hrvatskog odbojkaškog saveza prije otvaranja stečaja¹⁵) kao neku vrstu paralelnog nacionalnog sportskog saveza, igračima je prijetila prava katastrofa jer je upravo bilo (da li je to samo slučajnost ostaje kao otvoreno pitanje) vrijeme sklapanja novih ugovora u inozemstvu, a malo tko će angažirati igrača koji je pod (prijetnjom) suspenzije koja će onemogućiti provedbu ugovora (nastupanje igrača). Bitno je naglasiti da su dugovanja HOS milijunska i očito nema nikoga tko bi se odlučio (odnosno tko i hoće i može, oboje mora postojati kumulativno) ista podmiriti. Trenutačna kriza je (pod pritiskom kako javnosti tako i HOO i Europske odbojkaške federacije - CEV) sanirana, ali problem ipak nije definitivno riješen. Iako bi bez jasne i konkretne potpore koju je dao HOO do propasti hrvatske odbojke već davno došlo i iako je praktično baš HOO omogućio preživljavanje te krize, punu godinu dana nakon tih tužnih događanja malo toga se dugoročno riješilo – početni zamah i entuzijazam mnogih koji je doveo čak i do angažmana svjetske klase za izbornicu ženske odbojkaške reprezentacije¹⁶ očito gubi bitku sa onim elementarnim – novaca nema i ne zna se da li će ih kada uopće biti¹⁷, a medije se ponovo puni podacima i izjavama sa okusom skandala¹⁸.

---

¹² Što je dovelo i do nastupa u međunarodnom natjecanju kao hrvatski predstavnik.

¹³ Na žalost, za razliku od svijetlog nogometnog primjera iz prethodnih bilješki, ovo je jako tužna priča i vjerojatno najuspješnija rukometna sredina u RH (mjereno prema broju stanovnika i državnih reprezentativaca, da spomenemo samo Golužu, Dominikovića, Lackovića) je doslovno pred gašenjem.

¹⁴ Kao da je to pravna obveza igrača i igračica. Vidjeti detaljnu argumentaciju suprotnog pravnog stava u: Hrvoje Kačer – Ante Perkušić – Nataša Čeh, Građansko-pravni aspekt odbijanja nastupa sportaša za državnu reprezentaciju, Novi informator broj 6860 od 05. svibnja 2010., str. 8..

¹⁵ Njegov otac Neven Barač je bio tvorac tzv. hrvatskog odbojkaškog čuda kada je ženska reprezentacija (ali i jedan domaći klub) bitno ojačana nizom ruskih odbojkašica koje su dobile i hrvatsko državljanstvo i tada trenerom broj 1 na svijetu Karpoljem.

¹⁶ Irena Kirilova.

¹⁷ Na žalost, Irena Kirilova i njezin tim su se zahvalili nakon što im od ugovorenog ništa nije plaćeno. Ostao je i taj novi dug, ali i nova sramota, tim veća što je ona (po njezinim riječimama u izvaji medijima) toliko vjerovala na riječ onome sa kojim je pregovarala i dogovarala da je zajedno sa svojim timom radila puna dva mjeseca iako nije imala nikakav ugovor i općenito nikakav „papir“.

¹⁸ Najnoviji primjer je ostavka predsjednika Zdeslava Barača koji (iz ostavke) izvješćuje o mogućnost odustanka od predkvalifikacija za Olimpijske igre u Londonu 2012. god. koje će se održati od 22.-27.11.2011.) sa argumentom „nismo u olimpijskom programu HOO“, dok istodobno predsjednik HOO

HGS je imao prilično drukčiju „povijest bolesti“, pri čemu je bitno da su dugovanja razmjerno mala i ta dugovanja je tijekom stečajnog postupka sanirao (otkupio) onaj isti koji je do stečaja vodio taj nacionalni savez.

07. rujna 2010. god. Skupština HOO je brisala iz članstva i HOS i HGS i istodobno primila u članstvo dvije nove članice - Hrvatsku golfersku udrugu i Hrvatsku odbojkašku udrugu, u statusu nacionalnog sportskog saveza sa statusom pridruženog člana (Hrvatska golf udruga), odnosno privremenog člana (Hrvatska odbojkaška udruga)¹⁹.

AD I b)

Šport je po mnogima zaštitni znak hrvatske države, ono po čemu znaju za Republiku Hrvatsku i oni koji za nju (da nema športa) teško da bi znali (da spomenemo kao svojevrzne ambasadore samo Gorana Ivaniševića, Janicu Kostelić i Blanku Vlašić kao, po gotovo svima, tri apsolutno najistaknutija imena hrvatskog pojedinačnog športa), ali potpora najčešće ipak ostaje samo na razini deklaracije. Tako npr., za razliku od brojnih drugih država koje su po sportskim dosezima jako daleko od naših²⁰, ideja o nekoj vrsti mirovine barem za nositelje olimpijskih medalja je već godinama zaustavljena na razini ideje, jako daleko od realizacije²¹. Da sve ipak nije potpuno crno svjedoči nedavno pokrenut program između HOO i Ministarstva obrane temeljem kojeg jedan broj vrhunskih športaša po uzoru na strane primjere ima status koji, uz minimalne vojne obveze²², jamči prava i obveze koje inače pripadaju profesionalnim vojnicima²³. Međutim, kada bi se skrb

u istom tekstu objašnjava da to nije točno i da se radi o trošku koji osigurava HOO – vidjeti to i više u: Kristina Dominiković, Opet uzdrman „Šport slučaj“, Sportske novosti od 15. srpnja 2011., str. 22.. U istom tekstu je i niz podataka o novoj odluci Europske odbojkaške federacije (CEV) o naknadama za certifikate koji omogućavaju igranje u inozemstvu. Određeno je 5 kategorija po zemljama, od 1 (najs slabija) do 5 (najbolja), pri čemu je RH u trećoj kategoriji. Nakon kategorija igrači se dalje dijele, po ligama u kojima nastupaju, po statusu reprezentativaca, te po dobi i broju godina igranja u inozemstvu. U slučaju hrvatskih igrača najskuplji certifikat je 1040 EUR za igrača koji je reprezentativac ne stariji od 25 godina koji nije više od 4 godine u inozemstvu (ako je preko 10 godina u inozemstvu tada plaća 25 % navedenog iznosa), a dosadašnja praksa je bila prilično proizvoljna naplata iznosa koji su u pravilu bili između 2 i 3 tisuće eura.

¹⁹ Vidjeti na: www.hoo.hr

²⁰ Da se ograničimo samo na susjedne države, tu su Slovenija i Srbija kao pozitivni primjeri.

²¹ Na žalost i uz brojne otpore neupućenih koji smatraju sve vrhunske športaše milijunašima kojima nikakva novčana potpora ne treba i previše je i ono što Vlada RH odredi kao nagradu za osvajanje olimpijske ili svjetske medalje, kao da se svi oni (a ne samo jedan brojčano potpuno zanemarivi dio) bave najkomercijalnijim športovima kao što su nogomet, tenis i košarka. Onaj tko želi znati lako dođe do podataka o bezbrojnim vrhunskim športašima koji su (po onome što dobijaju od športa) egzistencijalno ugroženi i dok su na vrhuncu svoje karijere, da i ne govorimo o onome što slijedi kada po završetku karijere traže zaposlenje (tko to, ako nije zlonamjeran, može i smije izjaviti da npr. veslačima i onima koji se bave općenito boričkim športovima sa iznimkom profesionalnog boksa nije potrebna mirovina). SAPIENTI SAT !

²² Polaznici će proći obuku dragovoljnog služenja vojnog roka Dragovoljno služenje inače traje osam tjedana, a za ročnike - vrhunske sportaše organizirano je u dva tjedna koja obuhvaćaju provođenje osnovne obuke. Nakon završetka obuke, početkom ožujka 2011., sportaši su primljeni u djelatnu vojnu službu. Sporazum predviđa i mogućnost zapošljavanja u MORH-u i OS-u.

²³ Vrijedno je spomenuti da je nedavno Snježana Pejić (inače brončana olimpijka iz Pekinga koja je već ispunila normu i za Olimpijske igre u Londonu 2012. god.) na 5. svjetskim vojnim igrama osvojila prvo mjesto i zlatnu medalju u disciplini MK puška, trostav 3x20 metaka, sa čak 588 krugova. Iako je već

države mjerila po broju donesenih zakona, izgledalo bi kao da je šport apsolutno privilegiran. Naime, od osamostaljenja pa do danas brojimo čak četiri zakona istog naziva²⁴ (Zakon o športu), uz postojanje čak sedam novela (samo onaj prvi iz 1990. nije imao novelu, vjerojatno i zato jer je dosta kratko trajao). Međutim, nedavno se pojavila jaka sumnja da je zakonodavac (sigurno ili barem vjerojatno u najboljoj namjeri, ali je iz povijesti poznato da je, kako je Dante²⁵ davno napisao (a praksa „mali milijun puta“ potvrdila) i put do pakla popločan dobrim namjerama) u donošenju ovog niza zakona propustio voditi računa o stečenim pravima na planu pretvorbe prava vlasništva, slijedom čega je je novi propis formuliran kao da onog ranijeg i nije bilo. Ako se ta sumnja pokaže opravdanom (u što vjerujemo) to će biti prava pravna katastrofa za koju bi netko svakako morao odgovarati, manje kao sankcija (jer je šteta praktično nepopravljiva), ali daleko više kao prevencija da se to više nikada ne ponovi.

III. PRAVNI IZVORI

Jasno je da je, kao i kod bilo kojeg drugog pravnog pitanja, temeljni pravi izvor i za ono čime se bavimo u ovom tekstu Ustav Republike Hrvatske²⁶. Obzirom na to da je *sedes materiae* za sportsko pravo Zakon o športu to je i taj zakon (ali i ranija tri jednakog naziva²⁷) pravni izvor, pri čemu je tim bitniji što je najčešće nemoguća neposredna primjena bilo koje ustavne odredbe. Nadalje, tu su i Stečajni zakon²⁸, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima²⁹, Zakon o udrugama³⁰, Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske³¹, ali i bilo koji drugi zakon koji se u manjoj ili većoj mjeri, izravno ili neizravno, bavi športom.

Obzirom na uznapređivali proces hrvatske integracije u europske i svjetske asocijacije pravni izvor je svakako i Konvencija Vijeća Europe za zaštitu ljudskih

---

i ovaj rezultat potvrda uspješnosti cijelog projekta, vjerujemo da je to samo jedan u dugačkom nizu koji slijedi. Prije toga vrijedan rezultat je ostvarila i Lucija Zaninović u tekvandou. Treba naglasiti da se ne radi o svim športovima, nego samo o športovima koji su od značenja za Hrvatsku vojsku (jedriličarstvo, veslanje, borilački športovi).

²⁴ Zakon o športu (NN 59/90., nastavno: ZOŠ 90), Zakon o športu (NN 60/92., 25/93., 11/94. i 77/95., nastavno: ZOŠ 92), Zakon o športu (NN 111/97. 13/98. i 24/01., nastavno: ZOŠ 97), Zakon o športu (NN 71/06., 150/08., 124/10.- nastavno: ZOŠ).

²⁵ Dante Alighieri, poznati talijanski pisac iz 13-og stoljeća. Najpoznatije djelo tog pisca je Božanstvena komedija, djelo koje je kod nas (misli se na najšire slojeve pučanstva) postalo poznato manje samo po sebi, a više po kulturnoj tv. seriji Naše malo misto.

²⁶ Ustav Republike Hrvatske (NN br. 56/90., 135/97., 8/98. – pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. – pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. – pročišćeni tekst i 55/01. – ispr., 76/10. - Promjena – nastavno: Ustav).

²⁷ Vidjeti bilješku broj 22.

²⁸ Stečajni zakon (NN, br. 44/96., 29/99., 129/00. , 123/03, 197/03., 187/04., 82/06., 116/10. – nastavno: Stečajni zakon).

²⁹ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09.- nastavno: ZV).

³⁰ Zakon o udrugama (NN 88/01., 11/02.-nastavno: Zakon o udrugama).

³¹ Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN 13/91., 99/99., 29/02., 49/02.- nastavno: Ustavni zakon).

prava i temeljnih sloboda³² sa pripadajućim Protokolima i posljedično Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj³³.

Od podzakonskih akata vrijedi posebno izdvojiti Pravilnik o postupku pred Vijeće športske arbitraže Hrvatskog olimpijskog odbora³⁴.

Iz razloga bolje preglednosti, smatrali smo korisnim citirati ključne odredbe Zakona o športu i to kako slijedi:

ZOŠ 90

članak 66.

Športskim objektima, prema odredbama ovog zakona, smatraju se uređene i opremljene površine i objekti koji udovoljavaju uvjetima za obavljanje djelatnosti športa, (u daljnjem tekstu: objekti).

.....

ZOŠ 92

članak 69.

Športskim objektima u smislu ovoga Zakona, smatraju se zatvoreni i otvoreni objekti kao i prirodne uređene površine koje su u javnoj uporabi i udovoljavaju uvjetima za obavljanje djelatnosti športa (u daljnjem tekstu športski objekti).

članak 88.

Sabor Republike Hrvatske može, u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, odlučiti da neki športski objekt, za kojeg je utvrđeno da je od značenja za Republiku Hrvatsku, postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

Skupština općine, odnosno Grada Zagreba može svojom odlukom preuzeti u svoje vlasništvo športski objekt za koji je utvrđeno da je od značenja za razvoj športa u općini ili Gradu Zagrebu, u roku od 90 dana od zadnjeg dana kad je Sabor mogao odlučiti u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

*Športski objekti za koje nisu donesene odluke iz stavka 1. i 2. ovoga članka, te drugi športski objekti i sredstva u društvenom vlasništvu, kojima se koristi i na kojima pravo raspolaganja ima društvena športska organizacija, **postaju istekom rokova iz stavka 1. i 2. ovoga članka, sredstva u vlasništvu športske organizacije** organizirane prema odredbama ovoga Zakona, a koja je pravni sljednik odgovarajuće društvene športske organizacije.*

Športske organizacije, koje prema odredbi stavka 3. ovoga članka postaju

---

³² Konvencija Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (nastavno. Konvencija)

³³ Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj (NN 105/00 – pročišćeni tekst).

³⁴ Pravilnik o postupku pred Vijećem športske arbitraže Hrvatskog olimpijskog odbora (NN 72/99-nastavno: Pravilnik).

vlasnici športskih objekata, te objekte ne mogu otuđivati iz svojeg vlasništva bez suglasnosti organa uprave općine, odnosno Grada Zagreba nadležnog za poslove športa, a u slučaju prestanka i zabrane djelovanja športske organizacije, ti objekti postaju vlasništvo općine, odnosno Grada Zagreba, na području na kojem se nalaze.

Do isteka rokova iz stavka 1. i 2. ovoga članka postojeće društvene športske organizacije, odnosno športske organizacije organizirane kao udruženja građana, pravni sljednici postojećih društvenih organizacija, imaju pravo koristiti sredstva u društvenom vlasništvu, uz uvjet da nepokretnu imovinu ne mogu otuđiti iz društvenog vlasništva.

NN 25/93 – NOVELA ZOŠ 92/93³⁵

članak 1.

U Zakonu o športu ("Narodne novine", br. 60/92.) u članku 88. stavku 1. riječ: "120" zamjenjuje se riječju: "210".

članak 2.

Odredba članka 1. ovoga Zakona ne odnosi se na športske objekte koje je skupština općine, odnosno Grada Zagreba svojom odlukom preuzela u svoje vlasništvo do dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

NN 11/94 – NOVELA ZOŠ 92/94³⁶

članak 1.

U Zakonu o športu ("Narodne novine", br. 60/82. i 25/93.) u članku 88. stavak 3.. 4. i 5. i članak 89. brišu se.

članak 2.

Akti koje su do stupanja na snagu ovoga Zakona, a u smislu članka 88. stavak 2. Zakona o športu donijele pravne osobe utvrđene Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", br. 90/92.) i Grad Zagreb utvrđen Zakonom o Gradu Zagrebu ("Narodne novine", br. 90/92.) ne proizvode pravne učinke. Društvene športske organizacije i športske organizacije organizirane kao udruge građana te njihova udruženja i savezi, i Hrvatski olimpijski odbor imaju pravo koristiti sredstva u društvenom vlasništvu na kojima imaju pravo raspolaganja s tim da nepokretnu imovinu ne mogu otuđiti iz društvenog vlasništva dok se zakonom ne uredi pretvorba tih društvenih sredstava. Društvene športske organizacije ne mogu postati vlasnici športskih objekata na kojima imaju pravo raspolaganja od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

---

³⁵ Nastavno: ZOŠ 92/93.

³⁶ Nastavno: ZOŠ 92/94.

NN 77/95 NOVELA ZOŠ 92/95³⁷

Članak 45.

članak 88. mijenja se i glasi:

“športski objekti i druge nekretnine u društvenom vlasništvu na kojima pravo korištenja imaju športske organizacije i udruge ili druge pravne osobe (poduzeća, ustanove, radne organizacije) osnovane radi upravljanja športskim objektima prelaze u vlasništvo gradova i općina na čijem se području nalaze.

članak 88h.

Do preuzimanja, odnosno stjecanja vlasništva, na temelju ovoga Zakona, športske organizacije i udruge nastavljaju koristiti športske objekte i druge nekretnine na kojima imaju pravo korištenja, ali ih ne mogu otuđiti.

članak 88i.

Športski objekti i druge nekretnine za koje ne budu donesene odluke o preuzimanju u vlasništvo na temelju članka 88., 88a., 88b. i 88c. ovoga Zakona, prelaze u vlasništvo športske organizacije ili udruge koja je imala pravo korištenja tih objekata i nekretnina, ili je njen pravni sljednik.”

NN 111/97 – Z(AKON) O Š(PORTU) 97

članak 56.

(1) Jedinice lokalne samouprave koje su vlasništvo športskih objekata stekle na temelju članka 88. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o športu (“Narodne novine”, br. 77/95.) samostalno odlučuju o upravljanju, korištenju i održavanju tih športskih objekata.

(2) Za korištenje športskih objekata naknada komunalnih usluga plaća se u visini naknade utvrđenoj za domaćinstva.

IV. TUMAČENJE U PRAVU

IV.1. OPĆENITO

Svaka pravna norma predstavlja skup riječi koje imaju određeno značenje ili određena značenja koja treba utvrditi. Uslijed čitavog niza uzroka (pri čemu bogatstvo nekog jezika, kao i gramatika imaju značajnu ulogu) tom sklopu riječi (znakova) je često dosta složeno dati pravo značenje³⁸ i baš na tom zadatku se vidi vrsnoća onoga tko primjenjuje (tumači) pravnu normu. Postoje opće prihvaćena pravila tumačenja, u dosta velikoj mjeri je prihvaćen i njihov međusobni odnos,

---

³⁷ Nastavno: ZOŠ 92/95.

³⁸ Školski primjer je igra riječi “Ići ćeš vratiti se nećeš poginuti”.

ali ipak u praksi (pre)često dolazi do problema. To je svojstvo koje nije posebnost samo kontinentalnoeuropskog prava (kojem i mi pripadamo) nego vrijedi i kao svojstvo precedentnog prava, što problem svakako čini još značajnijim. Svrha ovoga dijela ovog pravnog mišljenja je na što jasniji način prikazati ne samo osnovne modele (pravila) tumačenja, nego i utvrditi njihov međusobni odnos, polazeći od stvari koje se u praksi pokazuju kao problem, što sve naravno treba primijeniti *in concreto, stavljajući, sukladno naprijed navedenom, svakako u prvi plan ciljno ili teleološko tumačenje*.

Prema jednoj definiciji, tumačenje je **“...duhovna djelatnost koja otkriva moguća značenja pravnih odredaba i u njima hipoteze, traženja, određenja delikta i sankcije, te odlučuje koje je od tih mogućih značenja najbolje”**³⁹. Unatoč postojanju i drugih definicija, ovu nalazimo vrlo prikladnom, dakle nekom vrstom školske definicije. Isti autor ukazuje i na razloge koji utječu na potrebu tumačenja, a koji se svode na to da je:

a) društvena stvarnost redovito daleko složenija, nego što je to riječima moguće ukratko iskazati, zatim da

b) jezični izrazi redovito nemaju jedinstveno i precizno značenje, nego se izrazito polisemični tj. u različitim kombinacijama dobivaju više mogućih značenja, da

c) se mijenjaju društveni odnosi koje norma uređuje, a

d) mijenjaju se s vremenom i uobičajena značenja uporabljenih riječi iz pravne norme.

Tumačenje redovito započinje jezičnim tumačenjem, bez kojeg nije ni moguće pristupiti ostalim metodama tumačenja (povijesnoj, sistematskoj, logičkoj, subjektivnoj, objektivnoj, doslovnoj, proširenoj, suženoj ...⁴⁰). U suštini se radi o argumentima ili razlozima koji nemaju prisilni karakter i koje tumači koriste da bi uvjerali druge da je njihova odluka ispravna ili da bi uvjerali druge da donesu baš takvu odluku⁴¹.

Jezična metoda tumačenja obično predstavlja početak postupka tumačenja. Ova metoda pokazuje značenje pojedinih riječi od kojih se sastoji pravna norma. Analizirajući značenje riječi, njihov raspored, gramatičku povezanost i interpunkcije, to tumačenje (interpretacija) prikazuje smisao što ga izražavaju pojedine riječi⁴². Njenom se uporabom nastoji utvrditi smisao koji proizlazi iz

³⁹ Vidjeti više o tome u: Nikola Visković, Teorija države i prava, Birotehnika, Zagreb, 2001., str. 243..

⁴⁰ Svaka od ovih metoda se može dalje dijeliti na podvrste, a ne radi se o zatvorenom krugu nabiranja jer se razvitkom znanosti i prakse krug tih metoda stalno širi.

⁴¹ Na ovo pojednostavljenje i raskid sa određenim zabudama prema kojima su metode siguran način da se dođe do apsolutno istinitih ili pravih značenja pravnih normi odlučno je utjecao razvitak tzv. teorije argumentacije - vidjeti u: Nikola Visković, op. cit., str. 247..

⁴² “To se radi tako da se na pravne odredbe koje su nejasne ili višeznačne primjenjuju pravila leksikologije, sintakse i gramatike što vrijede u društvu subjekta-tumača.” - Nikola Visković, op. cit., str. 248.. Treba naglasiti da je navedena tvrdnja samo dijelom ili samo uvjetno točna, jer se baš i stanje, odnosno hipoteza da je nešto nejasno ili višeznačno ili pak nije, provjerava i utvrđuje primjenom navedenih

uporabljenih riječi, bez ikakva obzira na *ratio legis*, ili na konkretan slučaj koji se rješava. Jezičnoj je metodi svrha istražiti značenje pravnog propisa, uzetog za sebe kao skup riječi, koje u svojoj međusobnoj povezanosti imaju određeni smisao. Ovim tumačenjem se dobiva jedno (rjeđe) ili više (češće) mogućih značenja pojedinih riječi i cjeline pravne norme. Pri tome je naravno važan svaki detalj koji može (ali i ne mora) biti odlučan. Npr. može biti bitno i koje je glagolsko vrijeme upotrijebljeno (npr. ako je u nekoj normi propisano da "...će se..." određeno pitanje "...urediti posebnim propisom.", tada je jasno da se misli na propis koji u to vrijeme još nije donesen, jer se uporabio buduće vrijeme) iako postignuti rezultat treba biti provjeren uporabom i drugih metoda, a posebno teleološkom metodom tumačenja. U pravilu je jezična metoda **tek priprema i pretpostavka** za uporabu drugih metoda uz pomoć kojih se konačno otkriva pravo značenje iz kruga mogućih značenja. **Što znače pojedini izrazi iz normativnih odredaba, spoznaje se tek primjenom drugih pravila tumačenja, na kraju ciljnim tumačenjem kao odlučujućim**⁴³.

Nakon jezične metode, u pravilu se rabi **logičko tumačenje**, posebno uporaba brojnih argumenata formuliranih u nizu logičkih pravila, pri čemu postoje opći principi logike i posebni principi pravne logike, koji sadrže i specifičnosti kao posljedicu predmeta na koji se odnose. Kao primjere moguće je navesti *argumentum a contrario* (argument suprotnosti), *argumentum a minori ad maius* (argument zaključivanja od manjeg na veće), *argumentum a maiori ad minus* (argument zaključivanja od većeg na manje), *argumentum per analogiam* (argument zaključivanja po sličnosti), argument naravi stvari (*argumentum rerum natura*) i argument autoriteta (*argumentum ab exemplo*)⁴⁴. U slučaju nesuglasja sa ciljnim tumačenjem prednost **ima (uvijek) ciljno tumačenje**⁴⁵.

Ciljna (teleološka) metoda tumačenja je metoda kojom se ispituje uloga pravne norme u društvu i zaključuje da je njeno pravo značenje u određenom pravnom odnosu ono značenje koje najbolje izražava vladajuće društvene ciljeve. Upravo ciljna metoda se (kako smo već naglasili) smatra odlučnom u svim onim slučajevima postojanja više mogućih (vjerojatnih) pravih značenja, pa njena uporaba mora otkriti ono (jedino) pravo značenje te pravne norme. **Zbog toga je ciljno tumačenje najvažnije, odlučno i završno u postupku tumačenja (razumijevanja) pravnih normi, a sva druga pravila tumačenja njemu su podređena i njemu služe.**⁴⁶ Inače, razlikuju se subjektivno ciljno i objektivno ciljno tumačenje.

---

pravila, što znači da ista treba primijeniti na svaku pravnu normu, a ne samo na nejasne i višeznačne.

⁴³ Vidjeti tako u: Nikola Visković, op. cit., str. 249.. Ovo je sada, približavanjem Europi, još daleko više dobilo na značenju.

⁴⁴ Naravno, ne radi se o taksativnom nabranjanju, jer postoji još argumenata koji nisu navedeni.

⁴⁵ Vidjeti tako u: Nikola Visković, op.cit., str. 249.. Pri tome treba uvijek paziti na ograničenja u ciljnoj metodi na koja i u ovom tekstu upozoravamo (tumač se mora kretati u granicama onoga što omogućava jezična metoda).

⁴⁶ Vidjeti tako u: Nikola Visković, op. cit., str. 250., više o tome i u: Oleg Mandić, Sistem i interpretacija prava, Narodne novine, Zagreb, 1971. god., str. 201 i dalje.

Subjektivno ciljno tumačenje je ono tumačenje koje u prvi plan stavlja ono što je zakonodavac stvarno htio (npr. kod svih novela kaznenog i prekršajnog prava izrijeком se potreba za promjenom argumentirala potrebom za većom učinkovitošću pravosuđa), a **objektivno ciljno** tumačenje favorizira ono što najbolje odgovara aktualnim potrebama i ciljevima društva (što je nešto što se vremenom mijenja, ponekad čak i jako bitno). Makar na prvi pogled sve izgleda jasno i različito, ipak ponekad (i to ne tako rijetko) nije lako odrediti crtu razgraničenja. Što je pravna norma starija (ili što je prošlo više vremena od njenog donošenja pa do postupka tumačenja, odnosno što je uvjerljivija teza da se radi o zastarijevanju početnih ciljeva zbog kojih je norma donesena) to je prihvatljivije objektivno ciljno tumačenje i obrnuto. Naravno, *questio facti* (ali i mogući „kamen spoticanja“) je pitanje što je to “stara” pravna norma, a što norma koja nije “stara“. Prema jednom mišljenju, kriterij za primjenu subjektivne ili objektivne metode ciljnog tumačenja jest je li (da li je) cilj koji je normotvorac postavio u vrijeme donošenja norme zastario ili nije, pri čemu se naravno postavlja pitanje tko će to i na koji način utvrditi.

Ono što treba naglasiti je vječna dvojba smije li se (i, za slučaj da smije, u kojoj mjeri smije) ciljnom metodom ići izvan onoga što dopušta jezično tumačenje. Jedni smatraju da ciljna metoda služi baš da bi ispravila nejasnoće jezične (u prvom redu, ali ne samo te, nego i druge) metode, pa to nema svrhe ako joj se postave takva ograničenja. Drugi pak smatraju da normotvorac uvijek može normu promijeniti ako njom nije zadovoljan (pa čak i sa povratnim učinkom⁴⁷), pa nema ni potrebe ni opravdanja tako teško povrijediti pravnu sigurnost kao što je slučaj ako se ciljnom metodom utvrđuje značenje koje nije jedno od onih koje daje jezična metoda. Čak i ako se dopusti ovakvo postupanje kao iznimka (**što je barem dvojbeno**) opće pravilo bi moralo biti da se ciljna (ali i svaka druga) metoda **moraju** kretati u okvirima koje određuje jezična metoda, a iznimka bi samo **stvarno jako iznimno** smjela doći u obzir.

Povijesna metoda se smatra pomoćnim sredstvom subjektivnog ciljnog tumačenja. To je metoda kojom se ispituju društveni odnosi koji su u prošlosti djelovali na stvaranje jedne pravne norme. Pri tome se uobičajeno rabe saznanja na koja se nailazi u znanstvenoj i publicističkoj literaturi, zatim u tzv. pripremnim materijalima, tj. pisanom ili snimljenom materijalu nastalom pri stvaranju određene pravne norme, ali i u dnevnom i drugom tisku, bez isključivanja kao mogućih i drugih izvora saznanja. Ukoliko se radi o novijoj normi, tada različita tehnička pomagala u pravilu bitno pomažu u utvrđenju onoga što se događalo. Npr. kada se radi o velikim zakonskim projektima često se organiziraju okrugli stolovi i sl. na kojima sudjeluju i oni koji rade ili će raditi na zakonskom tekstu. Tonski snimak (posebno ako je potpun i kvalitetan) je tu od neizmjerne važnosti, ali (posebno ako je prošlo manje vremena i ako se radilo o značajnijoj raspravi) i sjećanja sudionika rasprave mogu poslužiti kao nadomjestak (ali i kao korektiv, ako snimak nije kvalitetan, odnosno potpun). Navedeno je vrlo bitno za slučaj

---

⁴⁷ Osim ako se radi o kaznenom i prekršajnom pravu.

bilo kakve dvojbe, jer se ovom metodom (posebno ako je u pitanju norma novijeg datuma) može vrlo lako utvrditi što se događalo i što je to normotvorac htio – ako o nečemu nema nikakvog podatka, tada je očito da je to teško prihvatiti kao cilj ili želju zakonodavca.

IV.2. TUMAČENJE *IN CONCRETO*

Jednako kako je razmjerno lako i jednostavno prikazati pravila tumačenja općenito, tako je u pravilu složeno (ili barem daleko složenije od onog općenitog dijela) primijeniti ta pravila na konkretan slučaj, posebno ako se dogodi (a to će biti pravilo) da već postoje suprotstavljeni interesi, suprotstavljeni položaji ili čak i već aktualna ili samo izgledna parnica u kojoj se artikuliraju ti i takvi interesi. Ipak, jednako kao što u pravu za sudove **ne postoji** pravilo *non liquet* slijedom koga bi sudac mogao otkloniti postupanje, tako i u postupku davanja tumačenja već po naravi stvari **uopće ne postoji** mogućnost otkloniti postupanje kada je stvar složena (*a contrario*, ako nije složena nikakvo tumačenje ili davanje mišljenja u pravilu neće ni biti traženo).

Prihvaćajući **ciljno ili teleološko** tumačenje kao ono odlučno tumačenje (ostavljajući po strani dvojbu da li je ili nije dopušteno ići izvan ograničenja jezičkog tumačenja) kao prvo potrebno je utvrditi što je to *ratio legis* najprije športskog zakonodavstva općenito, pa nakon toga što je *ratio legis* kako odredbi o stečaju nacionalnog športskog saveza, tako i onih o pravu vlasništva i drugim (posebno stvarnim) pravima na športskim objektima, odnosno o pretvorbi prava na tim objektima.

Vjerujemo da oko onog načelnog uopće nema dvojbe – *ratio legis* i jest i jedino može biti **pogodovati interesu športa i športaša i, unutar toga, izbjeći, odnosno spriječiti** (ako ne u cijelosti tada u najvećoj mogućoj mjeri) **sve moguće oblike manipulacije ili neosnovanog obogaćenja bilo koga na štetu športa i športaša**. Kada se postigne potrebna suglasnost oko ovoga početnoga stava (ili ovih početnih stavova) koje smatramo potpuno neupitnim, na tom temelju treba postupak razvijati dalje, vodeći računa i o institutu stečenih prava i mogućoj neustavnosti pojedinih zakonskih rješenja, čak i kada nikakvu odluku po određenom pitanju Ustavni sud Republike Hrvatske (još) nije donio. U krajnjoj crti, čak i ako neka odluka postoji, činjenica koju se ne smije preskakati, odnosno zaboravljati je da Ustavni sud Republike Hrvatske ničim nije prekludiran u postupanju uvrđivanja

ustavnosti neke zakonske odredbe ako je već jednom odlučivao⁴⁸, što znači da uz nove argumente ili samo u novom vremenskom i drugom ozračju u kojem se sagledaju postojeći argumenti može (što ne znači nužno da i hoće) biti donesena i drukčija odluka⁴⁹.

V. POSTAVLJANJE I ANALIZA PROBLEMA

V.1. OPĆENITO

Jasno je da će se postupci (ako ih bude) voditi pred nadležnim tijelima/ili sudovima čije odluke ne bi trebalo prejudicirati. Ipak, već sad su otvorena mnoga načelna pitanja na koja struka jednostavno mora brzo i javno odgovoriti, unatoč tome (ili baš radi toga) što će se i o tim pitanjima tek u tim postupcima (ako ih bude) formalno i raspravljati i odlučivati. Radi bolje preglednosti, odlučili smo odvojeno prikazati problem stečaja (V.2) i tzv. pretvorbeni problem (V.3.).

V.2. STEČAJ NACIONALNOG ŠPORTSKOG SAVEZA

Prihvaćajući da popis sigurno nije taksativan, nego samo *exempli causa*, izdvojili smo sljedećih šest pitanja:

1.) Ako je HOS⁵⁰ u stečaju, da li je pravno moguće postojanje nekog tijela HOS-a (konkretno Stegovnog suda ili Stegovnog suca) kao da stečaj nije u tijeku;

2.) Da li je pravno dopušteno osnivanje tzv. paralelnog nacionalnog saveza, odnosno drugog pored onog nad kojim je otvoren stečaj;

3.) Koji je pravni put zaštite u slučaju kada netko smatra da mu je sportska udruga u stečaju povrijedila neka prava;

4.) Da li je u hrvatskom pravnom sustavu danas pravno dopušteno nekome uskratiti pravo na rad iz razloga što se nije odazvao pozivu u reprezentaciju, a radi se o profesionalcu koji od toga živi.

---

⁴⁸ Po naravi stvari takve promjene su u pravilu moguće ako je prvi put zauzet stav da neustavnosti nema, jer u suprotnom slučaju je već došlo do ukidanja neke zakonske odredbe, a malo je vjerojatno da bi zakonodavac donio istu takvu (već jednom ukinutu) po drugi put. Ipak, praksa bilježi i takve primjere, najsvježiji je onaj iz područja poljoprivrednog zemljišta. Naime, u Narodnim novinama broj 39/11 je donesena odluka o ukidanju dijela članaka Zakona o poljoprivrednom zemljištu (članci 5. i 16., članak 25. stavci 1., 2. i 3. i članci 81., 82., 83., 84. i 85. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (»Narodne novine« broj 152/08., 25/09., 153/09. i 21/10.)). Iako se ranija odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske nije formalno odnosila na Zakon o poljoprivrednom zemljištu, stvarno se radilo o odredbama jednog poreznog zakona koji se odnosio baš na oporezivanje neobrađenog poljoprivrednog zemljišta. Ne dovodeći u pitanje dobre nakane, očito je način koji je izabran (bio) pogrešan.

⁴⁹ Iako je jako nezahvalno bilo što prognozirati (a zabranjeno prejudicirati) vjerujemo da će se tako nešto u skorijoj ili daljnjoj budućnosti dogoditi sa (u pravnoj književnosti jako kritiziranom i sa naše strane, ali i sa strane drugih autora) stavom prema kojem bračna stečevina kao institut ima prednost pred pravilima zemljišnoknjižnog prava, ovršnog i svakog drugog prava. Iskreno se nadamo i vjerujemo da će se pokazati (i to što prije) da smo (bili) u pravu.

⁵⁰ Isto vrijedi i za HGS.

5.) Da li za HOO vrijede druga pravila ili ista kao i za nacionalni športski savez ?

AD 1.

Stečajni zakon u članku 89. propisuje:

Otvaranjem stečajnoga postupka prava tijela dužnika pravne osobe prestaju i prelaze na stečajnoga upravitelja.

Ovako jasnu zakonsku odredbu praksa je tumačila vrlo jednoznačno – radi se o situaciji u kojoj **baš sva tijela stečajnog dužnika prestaju postojati** i bivaju suptituirana stečajnim upraviteljem. Ako je tako (a tako je) onda nema baš nikakve mogućnosti da neko nepostojeće tijelo (što znači i Stegovni sud, odnosno Stegovni sudac) donosi bilo kakve odluke. Druga je stvar koliko je to logično sa aspekta funkcioniranja jednog nacionalnog saveza, ali to je trebalo rješavati specijalnim propisom, a to je *de lege lata* ZOŠ koji o tome ne sadrži ni jednu jedinu riječ. Ako nema i dok nema neke posebne odredbe (**a nužno bi bio donijeti ih što prije**), vrijede opće odredbe Stečajnog zakona, a to znači upravo što smo naprijed naveli. Naravno, druga je stvar tko će eventualno stečajnom upravitelju pripremiti – izraditi nacrt neke odluke u funkciji (praktično) pomoćnika stečajnog upravitelja *sui generis*.

Jedno od mogućih rješenja *de lege ferenda* je i da (barem privremeno) prava stečajnog dužnika, barem glede državnih reprezentacija i sustava natjecanja preuzima HOO.

AD 2.

ZOŠ u čl. 46. propisuje:

(1) Športski savez je udruga u koju se udružuju najmanje tri pravne osobe koje obavljaju športske djelatnosti u istom športu, a koji radi ostvarivanja zajedničkih interesa u pojedinom športu osobito: usklađuje aktivnosti svojih članica, organizira i provodi natjecanja, uređuje sustav natjecanja, pitanja koja se odnose na registraciju športaša i njihov status te stegovnu odgovornost športaša, promiče stručni rad u športu i skrbi se o kategoriziranim športašima.

(2) Na nacionalnoj razini i na razini jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave može se osnovati samo jedan športski savez za jedan šport⁵¹.

(3) U slučaju dvojbe, mišljenje što se smatra istim športom u smislu ovoga

---

⁵¹ Treba navesti da u prethodnom propisu nije bilo ograničenja u odnosu na jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave, tako da su na području Splitsko-dalmatinske županije osnovana dva teniska saveza, oba uredno registrirana. Naknadno je, postupajući po pravu nadzora, Ministarstvo pravosuđa (isto ono ili isti onaj pomoćnik ministra koji je u pripremanju za osnivanje drugog saveza izjavio da to možda nije logično, ali po zakonu ni zabranjeno) poništilo upis drugog saveza zanemarujući pri tome suštinu, a to je da je ogromna većina klubova (uključujući i onaj daleko najbolji, onaj koji je sam u tom trenutku davao više reprezentativaca i osvajao više titula državnih klupskih prvaka, nego svi drugi klubovi (ne u županiji nego u državi) zajedno – i ovdje treba ponoviti SAPIENTI SAT! Slijedom ove prakse formulirana je i zakonska norma koja je i sada na snazi (a u kritično vrijeme osnivanja je nije bilo).

Zakona, daje Hrvatski olimpijski odbor.

Zakonska odredba je više nego jasna i (kao i AD 1) u praksi nije bilo nikakvog „lutanja“. Ovo znači da, sve dok neki nacionalni sportski savez postoji (a **otvaranje stečaja ne znači i gašenje nečije pravne osobnosti**), ni jedan drugi ne može postojati. Prema čl. 2. Zakona o udrugama upis u registar je konstitutivan⁵², što stvarno znači da eventualna osnivačka skupština baš i ne znači mnogo sve dok ne postoje uvjeti za upis temeljem te skupštine i na njoj donesenih odluka, a oni ne postoje sve dok se stečaj ne okonča, a ne znači mnogo ni u slučaju da se dogodi namira vjerovnika i obustava stečajnog postupka s tim u svezi (što se nikad ne može isključiti).

Odluke HOO kojima su najprije HOS i HGS brisani iz članstva i kojima je došlo do primanja njihovih supstituta su po svojoj naravi samo vatrogasne mjere ili nužno zlo. Pravo i pravno rješenje *de lege ferenda* koje bi otklonilo potrebu za ovakvim mjerama čija privremenost i provizornost se vidi i *prima facie* (već i time što se radi o statusu pridruženog člana odnosno privremenog člana, a ne u statusu koje su ranije imali ne samo HOS i HGS, nego koji trajno imaju praktično svi nacionalni športski savezi) je promjena normative na način da se jasno i jednostavno propiše da otvaranje stečajnog postupka **znači ili prestanak ili barem zamrzavanje statusa (barem u HOO) i mogućnost osnivanja novog saveza, uz jasna pravila prijenosa prava i obveza.**

AD 3.

Kako smo već naveli, stečajni upravitelj udruge u stečaju preuzima ovlasti svih tijela koja je udruga imala. To znači da, u slučaju uobičajenog postupka u dva stupnja u ovom slučaju stečajni upravitelj donosi odluku, ali i rješava žalbe na tu odluku. Tek ako netko nije zadovoljan ni nakon tog postupka koji se provodi unutar stečajnog dužnika, slijedi postupak izvan stečajnog dužnika.

Čl. 1. Pravilnika glasi:

1. *Vijeće Športske arbitraže (u daljnjem tekstu: VŠA) nezavisno je tijelo Hrvatskog olimpijskog odbora (u daljnjem tekstu: HOO) za izvanredno preispitivanje odluka športskih udruga protiv kojih su iscrpljena, ili ne postoje, druga sredstva pravne zaštite, a radi se o sporu ili pitanju od značenja za izvršavanje zadaća HOO, utvrđenih u Zakonu o športu.*

2. *VŠA obavlja i druge poslove određene Pravilima HOO, ovim Pravilnikom, Arbitražnim pravilima Športskog arbitražnog sudišta pri HOO te drugim aktima HOO.*

3. *Odluka o sporovima i pitanjima od značenja za izvršavanje zadaća HOO smatraju se osobito:*

---

⁵² Čl. 2. st. 2. glasi: *Udruga je pravna osoba. Svojstvo pravne osobe udruga stječe upisom u registar udruga.*

- odluke o stegovnim mjerama i druge odluke u svezi s dopingom;
- odluke u stegovnim i drugim postupcima koji znače ili podrazumijevaju dugotrajnu zabranu ili nemogućnost sudjelovanja u športskim natjecanjima i djelatnostima;
- odluke koje se odnose na olimpijske kandidate, kao i športaše I. do III. kategorije;
- odluke koje se odnose na načela i ostale uvjete športskih natjecanja;
- druge odluke o pitanjima koja su uređena Pravilima HOO-a.

Problem može biti u načelu atrakcije koja vrijedi u slučaju postojanja stečajnog postupka. Ipak, čini nam se da ima temelja za zaključak da je ZOŠ specijalni propis koji isključuje onaj opći, a Pravilnik se oslanja na ZOŠ, pa bi na taj način bila isključena primjena Stečajnog zakona u tom dijelu o nadležnosti. **Naravno da bi bilo bolje da je to jasno propisano** (pa bi to *de lege ferenda* i trebalo učiniti), ali kada već nije, i ovo je bolje nego da npr. o supenziji ili prijelaznom roku odlučuje trgovački sud, kako radi objektivne sporosti postupka tako i radi specijaliziranosti onih koji bi trebali odlučivati. Konačno, protiv odluke Vijeća športske arbitraže postoji pravni lijek u skladu sa aktima Međunarodnog olimpijskog odbora (IOC) o kojemu odlučuje odgovarajući međunarodni sud (CAS⁵³-TAS⁵⁴) sa sjedištem u Lausanne – Švicarska koji kao samostalno tijelo djeluje pri IOC – djeluje apsolutno neprihvatljivo da bi se pred tim sudom tražila zaštita protiv pravomoćne odluke Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske koji bi u drugom stupnju odlučivao ako bi u prvom stupnju bio nadležan neki stečajni sud.

Treba jasno naglasiti da će po naravi stvari svako čekanje sa odlukom bilo koga od navedenih tijela i sudova značiti najmanje jednu izgubljenu sezonu, što u sportu može značiti potpunu katastrofu. Naime, sportska karijera je toliko kratka i toliko podložna nizu potencijalnih problema⁵⁵ da je jednostavno nemoguće primijeniti opća, inače možda potpuno prihvatljiva mjerila.

Moralo bi se ovakve odluke donijeti u najkraćem mogućem roku (*de lege ferenda* ne mislimo samo na pravni standard nego čak i na jasne u danima određene rokove, pod prijetnjom predmnjeve da su donesene odluke na način, odnosno sa sadržajem kako su zatražene) jer jedino tako odluka (ona pozitivna) može imati smisla.

AD 4.

Institut suspenzije (zabrane igranja) nije nepoznat ni u stranoj ni u domaćoj praksi. Međutim, sama ta činjenica nikako nije dostatna za pozitivan odgovor i u

---

⁵³ COURT OF ARBITRATION FOR SPORT

⁵⁴ TRIBUNAL ARBITRAL DU SPORT

⁵⁵ Sjetimo se samo slučaja našeg poznatog plivača koji je stavljen na stup srama i izgubio nekoliko natjecanja zbog navodne uporabe dopinga – kada se utvrdila istina, već je nastala nepopravljiva šteta – ako primijenimo poznatu maksimu – načelo da je bolje pustiti 10 krivih, nego osuditi 1 nevinog, zaključak je prilično jasan.

ovom, odnosno ovakvim slučajevima. Naime, to što je takva sankcija propisana u nekom aktu neke udruge još uvijek nije jamac njezine zakonitosti. Pri tome treba jasno razlikovati sve one situacije u kojima nije ugroženo pravo na rad od one u kojoj je to pravo apsolutno ugroženo jer se radi i igračima koji što u Republici Hrvatskoj (manjim dijelom) što u inozemstvu (većim dijelom), igranjem zarađuju za egzistenciju sebe i svojih obitelji.

Prva činjenica je da je pravo na rad kategorija posebno zaštićena najprije Ustavom, zatim i Zakonom o radu⁵⁶, ali i nizom drugih propisa koji u svojem fokusu u prvom redu imaju zaštitu radnika (u ovom slučaju igrača). Kada već netko ima nakanu da iz Republike Hrvatske sankcionira nekoga tko godinama živi i radi u inozemstvu⁵⁷ jasno je da taj mora imati (jednako ako i oni kod kojih ne postoji ovaj međunarodni element) i punu zaštitu domaće pravne regulative.

Druga činjenica je da, ako se nekome spriječava pravo na rad, to mora biti kao mogućnost propisano bilo zakonom bilo autonomnim športskim općim aktom bilo ugovorom u skladu sa zakonom. Zakonom (ni jednim) nije propisana obveza odazvati se pozivu bilo za pripreme (to je ovdje bio slučaj) bilo za nastup u državnoj reprezentaciji. Ako je to tako, tada sigurno nema ni mogućnosti da bi ovakva sankcija u odnosu na profesionalce bila pravno dopuštena⁵⁸, jer opći autonomni športski akt mora biti u skladu sa aktima višeg reda (Ustavom i zakonima) i ukoliko bi takva obveza bila propisana nekim općim aktom saveza, smatramo da takva obveza, potpuno sigurno, ne bi mogla izdržati provjeru vlastite ustavnosti i zakonitosti⁵⁹.

Drukčije bi moglo biti ukoliko bi drukčije bilo ugovoreno polazeći od opće slobode ugovaranja.

Dakle, *de lege lata* smo sigurni da jedino potpisani ugovor koji obvezuje igrača /igračicu na nastup daje mogućnost suspenzije pa tako i uskrate prava na rad, ali uz jasna pravila ustrojena bio ugovorom bilo nekim općim aktom. *De lege ferenda* je otvorena mogućnost da se ova obveza odredi kao zakonska kategorija, ali mi smo daleko skloniji ustrojavanju poticajnih mjera koje će športaše dovesti u situaciju da sami inzistiraju na nastupima od administrativnih i sličnih zabrana⁶⁰.

---

⁵⁶ Zakon o radu (NN 149/2009).

⁵⁷ Vrijedilo bi znati je li uopće provjereno jesu li baš svi sankcionirani još uvijek sa hrvatskim državljanstvom jer ni promjena tog statusa u odnosu na neko ranije vrijeme nije isključena, a ako bi se dogodila stvarno ne vidimo načina na koji bi takvog igrača bilo moguće sankcionirati – je li moguće da nečiji interes može poticati na promjenu državljanstva na način da više ne budu hrvatski državljani.

⁵⁸ Vidjeti više u: Hrvoje Kačer - Ante Perkušić - Nataša Čeh, op. cit., str. 8..

⁵⁹ Druga je stvar eventualna obveza vraćati uloženo, nadoknaditi štetu i sl., ali u međusobnoj koliziji bi bila suspenzija koja onemogućava zaradu sa tražbinom npr naknade štete.

⁶⁰ U ovom kontekstu nam se čini korisnim ukazati na jednu gotovo nevjerojatnu, do sada potpuno nepoznatu pojavu koju je Hrvatski nogometni savez (koji po naravi stvari i nema problema sa odbijanjem nastupanja, prije bi se reklo da ima problem sa pritiscima onih koje se ne poziva, a htjeli bi biti pozvani) institucionalizirao. Radi se o tome da izbornici moraju svoj kadrovski odabir unaprijed slati na suglasnost novoosnovanom stručnom tijelu koje je ovlašteno taj popis mijenjati.

AD 5.

Činjenica je da postoje i posebni propisi koji uređuju pravni položaj HOO; ali su i oni manjkavi u dijelu koji bi se odnosio na mogući stečaj HOO. PO naravi stvari svi argumenti koje smo naprijed iznosili glede nacionalnih saveza vrijede i u odnosu na HOO, ali uz dodatak da (opet po naravi stvari) otpada mogućnost prijenosa upravljačkih prava sa HOO u stečaju na nekoga drugog. To znači da bi stečaj HOO kao mogućnost *de lege ferenda* trebalo isključiti (a postoji čitav niz tako zaštićenih pravnih subjekata i taj popis bi trebalo proširiti i sa HOO, bilo u Stečajnom zakonu bilo u posebnom propisu), eventualno i uz posebne odredbe koje bi štatile vjerovnike HOO koji bi tako ostali bez jednog dosta snažnog instrumenta – prijetnje stečajem.

V.3. PRETVORBA ŠPORTSKIH OBJEKATA

Kako smo već naprijed naveli, hrvatska pravna povijest bilježi čak četiri propisa istog naziva – Zakon o športu. To su ZOŠ 90., ZOŠ 92, ZOŠ 97 i ZOŠ. Daleko najambiciozniji od ova četiri zakona na planu pretvorbe športskih objekata je **ZOŠ 92 sa svojom novelom iz 1995. god. (ZOŠ 92/95)**⁶¹, pa je potrebno detaljno analizirati što se tu stvarno događalo.

Ono što je sporno je da li su odluke jedinica lokalne uprave i samouprave o preuzimanju športskih objekata zadirale u već stečena prava (u prvom redu prava vlasništva) pojedinih udruga ili konkretno klubova koja su isti stekli po ranijim zakonima, a nitko im ih nije (barem ne jasno i formalno) ni pokušao oduzeti. Drugim riječima, bitno je utvrditi i **da li je u vrijeme donošenja ZOŠ 92/95 postojalo nečije već stečeno pravo ili nije**. U slučaju da je postojalo, nužan preduvjet bilo čijeg stjecanja (pa tako i onog *ex lege*), odnosno oduzimanja od ovlaštenika **je tržišna naknada**, što je standard koji Ustav od svojeg donošenja pa do danas **nije (vjerujemo da nikad i neće) napustio**. U tom smislu, kada bi se utvrdilo da je postojalo pravo vlasništva **koje je ZOŠ 92/95 oduzeo bez naknade** otvorilo bi se pitanje neustavnosti takve zakonske odredbe koja ne predviđa tržišnu naknadu (vođeci pri tome računa i o tome da ZOŠ 92 nije na snazi jer je prestao vrijediti stupanjem na snagu ZOŠ 97.), ali i **prava svakog na legitimno očekivanje**⁶² zakonitog ponašanja svakog, posebno i zakonodavca, naravno i naknade štete ako tako ne bude.

---

⁶¹ A daleko najhvaljeniji ZOŠ. Gledano za distance od 5 godina to je ipak potpuno nezasluzeno. Drugim riječima, pravi plus toga zakona je što je spriječio val nogometnih stečajeva i potakao na pretvorbu klubova u š.d.d. (po nekima je to bio i pravi razlog donošenja toga zakona, a sve ostalo je samo pokriće). Naravno, najlošije je gotovo nevjerovatno ignoriranje rokova za donošenje podzakonskih akata koje traje već petu godinu i ne zna se do kada će trajati, a slaba isprika je što se i dalje primjenjuju podzakonski akti koji su ranije vrijedili i koji nisu u suprotnosti (što je još jedan pravni standard koji podliježe različitom tumačenju) sa odredbama ZOŠ.

⁶² Vidjeti više u: Miroslav Šeparović, Imovinskopravni aspekti legitimnih očekivanja, HPR broj 3/2011., str. 11.-22..

Potrebno je odrediti i međusobni odnos raznih zakona po već naprijed⁶³ navedenim kriterijima za rješavanje antinomija. Pri tome ne bi trebalo biti sporno da je po pitanju pretvorbe športskih objekata ZV *lex generalis*, a da su **svi ZOŠ u statusu lex specialis**. To znači da ZV dolazi do primjene samo ako u ZOŠ (i to po naravi stvari jer je ZV stupio na nsagu 01.01.1997. samo u odnosu na ZOŠ 97 i ZOŠ, a već smo naglislili da je ključan ZOŠ 92/95) neko pitanje nije uređeno. Međutim, ne smije se propustiti uvijek voditi računa da svi zakoni (pa i oni navedeni) nužno MORAJU biti usklađeni sa Ustavom, kako u cjelini tako i sa svakom pojedinom ustavnom odredbom.

Ključno je za odgovor na postavljene upite u prvi plan staviti ZOŠ 92. Tim propisom je dana definicija športskog objekta, i to tako da se *Športskim objektima u smislu ovoga Zakona, smatraju se zatvoreni i otvoreni objekti kao i prirodne uređene površine koje su u javnoj uporabi i udovoljavaju uvjetima za obavljanje djelatnosti športa (u daljnjem tekstu športski objekti)*. Iako je točno da je ZOŠ 90 također sadržavao (nešto drukčiju) definiciju športskog objekta (*Športskim objektima, prema odredbama ovog zakona, smatraju se uređene i opremljene površine i objekti koji udovoljavaju uvjetima za obavljanje djelatnosti športa, (u daljnjem tekstu: objekti)* on ipak nije relevantan i to zato jer nije sadržavao odredbe koje bi se bavile pravom vlasništva i/ili pretvorbom društvenog vlasništva tih športskih objekata. Drugim riječima, samo da je u to vrijeme postojao neki drugi propis koji bi se bavio pretvorbom športskih objekata onda bi se za potrebe utvrđenja da li je nešto baš takav (športski) objekt ili nije rabila definicija koja je sadržana u ZOŠ 90. Kako takav pretvorbeni propis **nije postojao do ZOŠ 92**, treba zaključiti da se glede pravnog statusa nekog tko polaže vlasnička prava na športski objekt ništa nije promijenilo od donošenja ZOŠ 90 do donošenja ZOŠ 92. Radi toga se i na definiranje športskog objekta **ima primijeniti odredba iz ZOŠ 92**, i to ona iz osnovnog zakonskog teksta, sve dok se nekom novelom ne promijeni (a to se nije dogodilo). Drukčija definicija ima svoj učinak samo ako bi do nje došlo prije kritičnog trenutka stjecanja prava na tom i takvom objektu.

Činjenica je da su po osnovnom tekstu ZOŠ 92 (čl. 88. st.1. i 2.) skupštine općine, odnosno Grad Zagreb mogle svojom odlukom preuzeti u svoje vlasništvo športski objekt za koji je utvrđeno da je od značenja za razvoj športa u općini ili Gradu Zagrebu, i to u roku od 90 dana od zadnjeg dana kad je Sabor mogao odlučiti u skladu sa stavkom 1. toga istoga članka. Daljnja činjenica je i da **nitko** od tih subjekata u zakonskim rokovima **nije donio nikakvu odluku** (u odnosu na predmet ovog mišljenja), slijedom čega je došlo do primjene (*ex lege*) zakonske odredbe (čl. 88. st. 3.) o tome da *športski objekti za koje nisu donesene odluke o preuzimanju te drugi športski objekti i sredstva u društvenom vlasništvu, kojima se koristi i na kojima pravo raspolaganja ima društvena športska organizacija, postaju istekom rokova iz stavka 1. i 2. ovoga članka, sredstva u vlasništvu športske organizacije*. Radilo se o **ograničenom pravu vlasništva**, o pravu kojim športske organizacije ne mogu raspolagati i te objekte ne mogu otuđivati iz

---

⁶³ U dijelu ovog rada o tumačenju.

svojem vlasništva bez suglasnosti organa uprave općine, odnosno Grada Zagreba nadležnog za poslove športa, ali ipak o pravu vlasništva sa jasnim određenim titularom, koje je unatoč navedenim ograničenjima ipak pravo vlasništva. Istodobno, radilo se i o klasičnom *ex lege* stjecanju **za koje nije bila potrebna nikakva aktivnost udruge, samo pasivnost onih koji su svojom aktivnošću mogli dovesti do drukčijeg stanja** (skupštine općina, odnosno Grada Zagreba) a to (aktivnost) ipak nisu poduzeli⁶⁴.

Dakle, izvan svake sumnje je da je svaka pravna oosba koja je ispunila zakonske uvjete (objekt u društvenom vlasništvu, kojim se koristi i na kojima pravo raspolaganja ima društvena športska organizacija) ex lege nakon što su istekli rokovi još u 1992. god. postala vlasnik športskog objekta.

Na ovakvo stanje stvari slijedila je novela **ZOŠ 92/94**⁶⁵ prema kojoj (čl. 2.) „Društvene športske organizacije i športske organizacije organizirane kao udruge građana te njihova udruženja i savezi, i Hrvatski olimpijski odbor imaju pravo koristiti sredstva u društvenom vlasništvu na kojima imaju pravo **raspolaganja s tim da nepokretnu imovinu ne mogu otuđiti iz društvenog vlasništva dok se zakonom ne uredi pretvorba tih društvenih sredstava. Društvene športske organizacije ne mogu postati vlasnici športskih objekata na kojima imaju pravo raspolaganja od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.**“

Treba ukazati na to da zakonodavac u noveli ZOŠ 92/94 rabi formulaciju „na kojima imaju pravo **raspolaganja**“ što može dovesti do dvojbe na koga se ta formulacija uopće odnosi ? Nije baš jasno zašto bi se, ako se mislilo na one kojima je prethodno priznato pravo vlasništva zašto se to nije tako i formuliralo, a ako postoji neka dvojba sigurno je da ista ne bi trebala ni smjela biti tumačena na štetu pravnog subjekta kojemu su prethodno priznata neka prava, a u korist, u krajnjoj liniji, onoga tko je zakonski tekst (možda nespretno) i usvojio. Očito je i da se zabrana „postati vlasnik“ po formulaciji **odnosi samo na buduće vrijeme**, dakle ne uključuje one koji već u tom trenutku jesu vlasnici. Dodatan argument da se nije htjelo (čak i da se moglo, što je barem dvojbeno) zadirati u stečena prava (pa ni uz naknadu tržišne vrijednosti koja je po Ustavu *condicio sine qua non* svakog izvlaštenja) je i podatak da je isti saborski saziv (dakle isti zastupnici) koji je izglasao ZOŠ 92/94 izglasao i prethodnu novelu (ZOŠ 93/94) koja se izrijeком ogradila na način da ta novela ne djeluje na one slučajeve u kojima su odluke skupštine općine ili Grada Zagreba već bile donesene⁶⁶. Navedeno znači da se novela **ZOŠ 92/94 ne odnosi i ne može odnositi na već nastala stjecanja.**

Tek nakon dvije navedene novele došlo je do (treće po redu) novele ZOŠ 92/95, **kao pravnog temelja svojatanja monogih športskih objekata od strane općina**

---

⁶⁴ Pravno je nebitno zašto su tako postupili, pored ostalog i iz razloga načela IGNORANTIA IURIS NOCET.

⁶⁵ Prije nje novela ZOŠ 92/93 koja je samo produžila rok za odluke i navela neke slučajeve na koje se ne odnosi. Dakle, nije pravno relevantna za ono što je predmet teksta.

⁶⁶ Članak 2. glasi: *Odredba članka 1. ovoga Zakona ne odnosi se na športske objekte koje je skupština općine, odnosno Grada Zagreba svojom odlukom preuzela u svoje vlasništvo do dana stupanja na snagu ovoga Zakona.*

i gradova. Ovdje tumačenje olakšava postojanje Odluke Ustavnog suda RH broj U-III-894/2000 u kojoj odluci se izrijeком navodi da (u ovakvim slučajevima) **sporno može biti da li je neka nekretnina u trenutku stupanja na snagu čl. 88. st. 1.** (iako nije izrijeком spomenuto da bi se radilo o noveli ZOŠ 92/95 nakon pregleda osnovnog teksta i usporedbe sa onim iz ZOŠ 92/95 jasno je da se radi baš o ovom drugom koji izrijeком „proziva“ nekretnine u društvenom vlasništvu) **bila u društvenom vlasništvu** (a samo glede tih nekretnina dolazi u obzir primjena ZOŠ 92/95) **ili nije.**

Ako je nešto bilo objekt prava vlasništva bilo koga (pa tako i klubova, odnosno udruga) onda je istodobno društveno vlasništvo na istom objektu **isključeno već i kao mogućnost, a ako je isključeno onda znači (ne samo primjenom naprijed navedene odluke Ustavnog suda RH, nego i primjenom pravila tumačenja općenito) da temeljem ZOŠ 92/95 gradovi i općine nisu mogli preuzimati – stjecati pravo vlasništva na športskim objektima.** Iz naprijed navedenog očito je da smatramo da primjena ZOŠ 92/95 nije moguća na bilo koji slučaj u kojemu je *ex lege* nakon što su istekli rokovi još u 1992. god. **netko postao vlasnik,** što znači da u vrijeme stupanja na snagu ZOŠ 92/95 **nije bilo uvjeta (društvenog vlasništva) za bilo kakvo stjecanje niza gradova i općina, osim ako je postojao objekt na kojemu nije bilo nikakvog prava koje je pretvoreno u pravo vlasništva prije stupanja na snagu ZOŠ 92/95.** Pri izvođenju ovog zaključka smatramo (u svezi tumačenja) jako bitnom činjenicu da se radi o **športskim klubovima – udrugama koje nisu privatizirane, što nadalje znači da je isključeno bilo kakvo i bilo čije pogodovanje⁶⁷, odnosno bilo kakva zloraba povezana sa ovim vlasničkim pitanjima.**

Svjesni smo da je navedeni zaključak jako velike specifične težine po posljedicama koje bi (ako smo u pravu) uzrokovao. Naime, veliki broj objekata koje gradovi i općine vode kao svoje (koji su u određenom dijelu tako i uknjiženi), od kojih prikupljaju prihode i u održavanje i obnovu kojih troše značajna sredstva (konačno, već i samo neprikupljanje npr. komunalne naknade koju bi prikupljali da to nešto ne smatraju svojim je određeni vid trošenja i ulaganja) bi formalno (jer stvarno takvo stanje već postoji) promijenio titulara. Obzirom na to da opća pretvorba klubova još nije zaživjela u praksi suštinski bi se malo što promijenilo. Klubovi bi postali (barem formalno) bogatiji, ali ne bi mogli tim vlasništvom raspolagati bez odgovarajuće suglasnosti (nije moguće iz nekog propisa uzeti samo prava, a ne i obveze), pri čemu bi bili u lošijem položaju prema svojim možebitnim vjerovnicima koji bi dobili mogući novi predmet ovrhe radi naplate svojih tražbina (što je svakako, neovisno o pojedinim interesima, doprinos pravnoj sigurnosti i vladavini prava). Kada i ako dođe do pretvorbe kapital tog društva će biti značajno veći, s čim u svezi će članovi morati više platiti dionice, a u postupku otkupa dionica u prvom krugu poziv se upućuje jedinici lokalne samouprave u kojoj je sjedište športskog kluba – udruge za natjecanje što je posebna pogodnost,

---

⁶⁷ Da je drukčije, ciljno tumačenje bi možda moglo dovesti i do drukčijeg zaključka.

a ta jedinica (ako se odluči na kupnju dionica⁶⁸) kao jedina u prvom krugu i tako ima poseban pogodovani status (čl. 44. ZOŠ), dodatno i ima pravo kod bilo kojeg raspolaganja dati ili ne dati suglasnost po vlastitoj volji⁶⁹. Ta ista jedinica lokalne samouprave će i nakon pretvorbe od š.d.d. imati zajamčene prihode, npr. i iz osnova komunalne naknade koji prihod ne bi imala da se radi o njezinom vlasništvu. Na kraju, objekt nitko ne može odnijeti, sama činjenica ovlasti za donošenje planskih dokumenata jamči ako ne potpuno tada barem jako veliku kontrolu za jedinicu lokalne samouprave. Međutim, iako smo potpuno sigurno u pravu sa tvrdnjom da je isključena bilo kakva zloraba i/ili pogodovanje bilo koga ovim tumačenjem za koje se zalažemo, iako šport ovim može biti samo pogodovan (ako dođe do pretvorbe u smislu pretvaranja u š.d.d. stjecatelji dionica će morati više platiti, a ako i ne dođe do pretvorbe članstvo ne ovisi o niti jednom političkom moćniku na bilo kojoj razini vlasti), ipak ostaje i nešto što je objektivno loša strana ovog zaključka. To je očito postojanje jedne izražene pravne nesigurnosti i vladavine neprava, koji očito postoje u slučaju da je zakonodavac jednostavno previdio nečija stečena prava⁷⁰, pa čak i kada je (ali za to nije zaslužan zakonodavac, to je samo stjecaj okolnosti) isključen bilo kakav oblik zlorabe u svezi ovoga. Ova loša strana (koja je još uvijek daleko bolja od opcije u kojoj se svi pravimo kao da se ništa nije dogodilo) može žurnom aktivnošću svih kojih se to tiče (posebno i zakonodavca) biti lako, ako ne otklonjena, tada barem bitno umanjena.

VI. ZAKLJUČAK

Očito je da slučaj nacionalnog sportskog saveza u stečaju predstavlja još jednu pravnu prazninu, još jednom nešto što zakonodavac, očito, nije imao (a mogao je, smatramo i morao) u vidu prigodom donošenja ZOŠ. Ako je to već tako, onda je ovo povod da se takvo stanje žurno promijeni na boljitak sporta i sportaša. Sigurno je potpuno neprihvatljivo (ako se može drukčije, a sigurno se može) prepustiti se općim stečajnim normama i u slučajevima stečaja nacionalnih sportskih saveza (možda i drugih sportskih udruga, ali nacionalnih sportskih saveza sigurno) umjesto da se donesu specijalne – **između ostalog, logično bi bilo da umjesto stečajnog upravitelja sve ovlasti (mislimo na sportski dio, ne na raspolaganje imovinom) preuzme HOO.**

Navedeno se na odgovarajući način odnosi i na problem pretvorbe sportskih objekata, ali i na čitav niz otvorenih pitanja kojima se nismo bavili u ovom tekstu.

---

⁶⁸ U pravilu će primjenom čl. 42. ZOŠ temeljem prijenosa od strane RH i/ili pravnih osoba u kojima RH ima većinski udio i bez te kupnje imati dominantnu ulogu.

⁶⁹ Čl. 88. st. 4. ZOŠ 92 glasi: *Športske organizacije, koje prema odredbi stavka 3. ovoga članka postaju vlasnici sportskih objekata, te objekte ne mogu otuđivati iz svojeg vlasništva bez suglasnosti (podvukao H.K.) organa uprave općine, odnosno Grada Zagreba nadležnog za poslove sporta, a u slučaju prestanka i zabrane djelovanja športske organizacije, ti objekti postaju vlasništvo općine, odnosno Grada Zagreba, na području na kojem se nalaze.*

⁷⁰ Bilo bi mnogo složenije da su to prava fizičkih osoba ili pravnih osoba sa poznatim vlasnikom.

To znači i da se (najbolje unutar ZOŠ) iskoristi prigoda i jasno propiše i riješi (ali *pro futuro*) još niz otvorenih pitanja, pa tako i imaju li ili nemaju sportaši pravnu obvezu na temelju zakona odazivati se pozivima izbornika, i ako da, pod kojim uvjetima (npr. nadoknada izmakle dobiti, zdravstveni, obiteljski razlozi, razlozi obveza na fakultetima i sl.) uz jasno priznanje da prije toga takva obveza nije postojala. Na drugoj strani od obveze, naravno, stoje i moraju stajati i prava. Treba se pri odlučivanju upitati – zar stvarno netko misli da prisila na nastup u državnoj reprezentaciji, dolazak nezadovoljnog igrača, može reprezentaciji donijeti bilo kakvu korist. Primjera u tom smislu ima, ali ih je malo i u pravilu se radi o potpuno represivnim državnim režimima koji uz reprezentaciju na nastupe šalju i policiju koja ima zadatak spriječiti traženje političkog azila. Oni drugi prihvaćaju da je to stvar sa jedne strane časti i nacionalnog ponosa, ali i ugovora koji jamče igračima određena prava, ali i učinkovite imovinske snakcije ako se ugovora ne pridržavaju. Pri tome činjenica da u nekim sportovima opće stanje izvan naših granica osigurava interes za nastupima (npr. u nogometu je to postojanje olakšanih uvjeta za radnu dozvolu u Engleskoj samo za one koji u određenom razdoblju imaju 75 % nastupa) nikako ne opravdava pasivnost domaćeg zakonodavca koji, iako inače obara svjetske rekorde u broju donesenih zakona i njihovih novela⁷¹, na primjeru sporta ima potpunu podnormiranost⁷².

Zajednički nazivnik je očito – **imamo vrhunski šport** što nije sporno, ali **nemamo vrhunski sportski pravni okvir**, što također nije sporno. Zato odgovorno i odlučno uložimo dodatan napor (to zasigurno znači uključivanje svih potencijala, sve raspoložive sportsko pravne domaće, zašto ne i strane umove) i pretvorimo sportski pravni okvir u nešto maksimalno poticajno za šport i sportaše. Krajnje je vrijeme da netko (najbolje HOO i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa zajedno) jasno preuzme odgovornost i pozove sve zainteresirane čimbenike (one koji su u športu, ali i sve druge) neka dostave svoja iskustva, svoje prijedloge, zatim neka ih se analizira i objedini i postigne nešto što bi moglo biti „mali“ Športski zakonik, nešto što bi bilo daleko bolje od ovoga što imamo sada, ali i nešto po čemu bi Republika Hrvatska postala prepoznatljiva u svijetu, jer takav zakonik, prema dostupnim podacima, još nigdje ne postoji. Pri tome nikako ne zaboravimo (jer financijska ograničenja su nešto pred čime se nikako ne smije prihvatiti „filozofiju noja“ nego ih treba uvažavati) da se baš svaka kuna uložena u šport po službenim istraživanjima vraća (što izravno što neizravno) umnogostručena (da ne nabrajamo, navedimo samo velike uštede u zdravstvenom sustavu u svezi nikad negirane maksime **Mens sana in corpore sano**⁷³).

⁷¹ Aktualni saziv prije posljednje sjednice je dionio čak 757 zakona, što je gotov nevjerojatan broj sam po sebi (iako treba voditi računa i o tome da više angažmana može nositi jedan tzv. veliki zakon nego mnogo malih, to ipak ne utječe na generalnu ocjenu).

⁷² Ne radi se samo o ovome što je predmet ovog teksta. Tu je i niz drugih problema, da navedemo samo pitanje suodgovornosti na

nacionalnog saveza koji je dao licencu za neki stadion na kojemu se nešto dogodi (na žalost postoje već i smrtni slučajevi kao što je onaj nogometni u Zadru).

⁷³ U zdravom tijelu zdrav duh latinska poslovice koja potječe iz pjesme rimskoga pjesnika Juvenala (Satira X, stih 356). WIKIPEDIJA

QUO VADIS CROATIAN SPORTS LAW - ON INSUFFICIENCY OF THE NORMATIVE AS A CHARACTERISTIC OF SPORTS LAW

Sports Law is quite a young branch of law which by its nature creates a danger due to certain insufficiencies which are not contained in traditional legal branches such as civil or criminal law for example. Given the legal principle which is permanently applicable generally, *lex specialis derogate legi generali*, it is relatively easy when that particular (sports in this case) legal norm exists. However, when, in a particular area full of specificities such as sports, certain legal norms do not exist and when it is necessary to apply that legal norm where the creator of which certainly did not consider sport, a problem occurs, sometimes even a legal catastrophe. It is not possible in any other way to describe this situation where the existence of a normative impedes the foundation of another national federation while the one in which bankruptcy has been declared exists. This becomes even more of a problem when it comes to the redemption of claims of the insolvency debtor, in this way assuming the insolvency debtor with all their rights (including Croatian Olympic Committee membership) as if it were the case of the bankruptcy of a factory for example. The only solution is to enact special, original, sports specialised legal norms even though this is very possible with the so called reciprocal or retroactive effect of that norm. A direct impetus to this paper are the occurrences in Croatian sport where two Croatian national sports federations (volleyball and golf) have gone bankrupt and had those legal norms applicable to company insolvency applied to them because alternatives do not exist. Unfortunately, the reaction of Croatian legislators in the way which was expected (and demanded) is missing. Yet again a constitutional law question has arisen of whether to do something (within the system of tri-division of power). How can one sanction (apart from election results) the unacceptable passivity of the legislators which has occurred in the case of sports law several times and in general exists as a constant characteristic in law and has happened too many times already? The *modus operandi* is almost there. This is the *modus operandi* of the same legislator who with large numbers of regulations every year is included among the world top legislators measured according to that criterion, which unfortunately by the nature of things is indicative of poor quality and consequently not only of a large number of amendments, but also of a large number of interventions by the Constitutional Court of the Republic of Croatia.

Key words: *lex specialis, lex generalis, legislator, sports*